

Chương 4

DÂN CHỦ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VÀ NHÀ NƯỚC XÃ HỘI CHỦ NGHĨA

NỘI DUNG

- 1. Dân chủ và dân chủ xã hội chủ nghĩa**
- 2. Nhà nước xã hội chủ nghĩa**
- 3. Dân chủ xã hội chủ nghĩa và nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam**

1. Dân chủ và dân chủ xã hội chủ nghĩa

1.1. Dân chủ và sự ra đời, phát triển của dân chủ

1.1.1. Quan niệm về dân chủ

1.1.2. Sự ra đời, phát triển của dân chủ

1.2. Dân chủ xã hội chủ nghĩa

1.2.1. Khái niệm và quá trình ra đời

1.2.2. Bản chất

1. DÂN CHỦ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA

1.1.

Quan niệm về dân
chủ

1.2.

Dân chủ xã hội chủ
nghĩa

1.1

Quan niệm về dân chủ

- *Nghĩa gốc*: Vào khoảng thế kỷ VII – VI TCN, các nhà tư tưởng Hy Lạp cổ đại đã dùng cụm từ “demoskratos” để nói đến dân chủ (quyền lực thuộc về nhân dân)

Quan niệm về dân chủ

Quyền lực
thuộc về
nhân dân

Thực thi
quyền
làm chủ
của dân

Quan niệm của chủ nghĩa Mác-Lênin về dân chủ

Dân chủ là quyền lực thuộc về nhân dân

Dân chủ là hình thức nhà nước- chế độ dân chủ

Dân chủ là mục tiêu, tiền đề, phương tiện để giải phóng con người

Tư tưởng Hồ Chí Minh về dân chủ

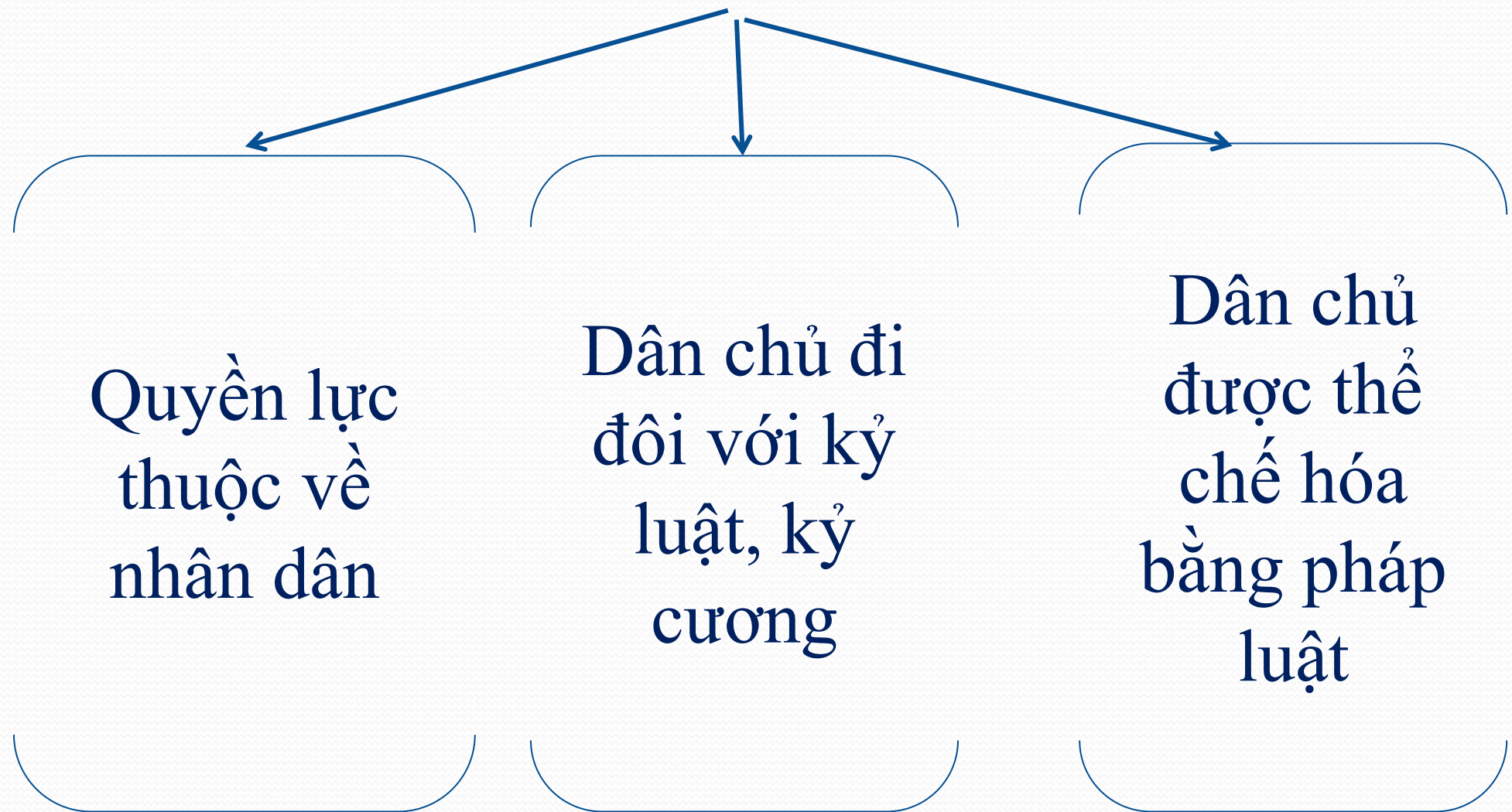
Dân chủ

Dân là chủ

Dân chủ

Dân làm chủ

Quan niệm của Đảng Cộng sản Việt Nam về dân chủ

Dân chủ là một giá trị xã hội phản ánh những quyền cơ bản của con người; là một phạm trù chính trị gắn với các hình thức tổ chức nhà nước của giai cấp cầm quyền; là một phạm trù lịch sử gắn với quá trình ra đời, phát triển của lịch sử xã hội nhân loại.

1.1.2. Sự ra đời, phát triển của dân chủ

**Cộng sản
nguyên thủy**

**Chiếm hữu
nô lệ**

Phong kiến

**Tư bản
chủ nghĩa**

**Xã hội
chủ nghĩa**

**Cộng sản
chủ nghĩa**

cổ đại

↓
**Chưa có
nền DC**

↓
**Nền DC
chủ nô**

↓
**Nền
quân chủ**

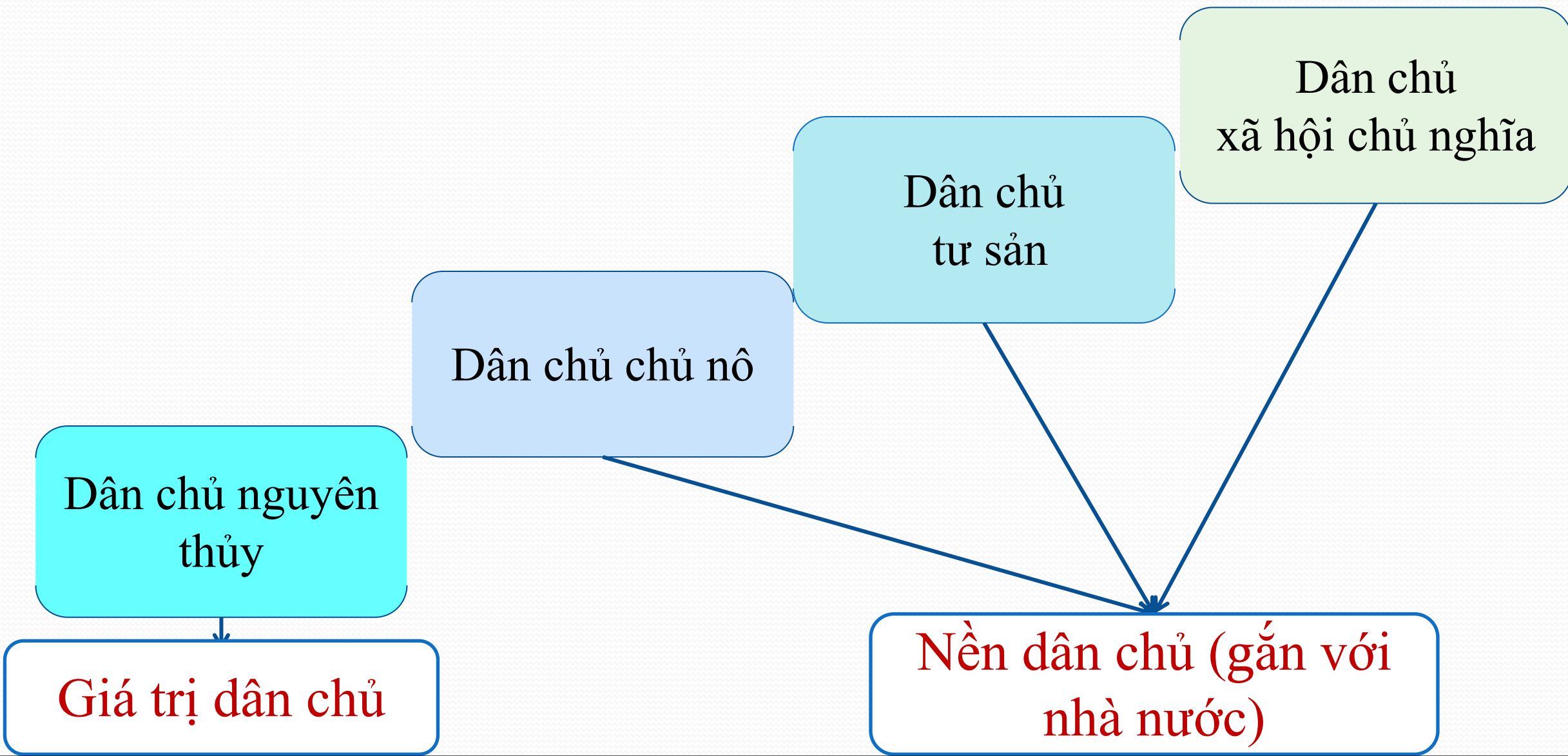
↓
**Nền DC
tư sản**

↓
**Nền DC
XHCN**

↓
**Không còn
Nền dân chủ**

tương lai

Khái lược lịch sử ra đời và phát triển của dân chủ

Kết luận

- Dân chủ là một giá trị xã hội
- Hình thức tổ chức nhà nước
- Là phạm trù chính trị, không có nền dân chủ chung chung
- Trình độ thực hiện dân chủ phụ thuộc vào mức độ tham gia của quần chúng vào công việc nhà nước và xã hội

1.2.1. Sự ra đời và phát triển của dân chủ xã hội chủ nghĩa

Quá trình ra đời của dân chủ XHCN

1.2. Dân chủ xã hội chủ nghĩa

1.2.1. Khái niệm và quá trình ra đời

- *Khái niệm*: Dân chủ XHCN là nền dân chủ cao hơn về chất so với nền dân chủ tư sản, là nền dân chủ mà ở đó, mọi quyền lực thuộc về nhân dân, dân là chủ và dân làm chủ; dân chủ và pháp luật nằm trong sự thống nhất biện chứng; được thực hiện bằng nhà nước pháp quyền XHCN, đặt dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản.

- *Quá trình ra đời*: Dân chủ XHCN đã được phôi thai từ Công xã Paris năm 1871. Tuy nhiên, chỉ đến khi Cách mạng tháng Mười Nga thành công với sự ra đời của Nhà nước XHCN đầu tiên trên thế giới, nền dân chủ XHCN mới chính thức được xác lập.

Quá trình phát triển nền dân chủ xã hội chủ nghĩa

Giai cấp công nhân và nhân dân lao động sử dụng chính quyền để cải tạo xã hội cũ xây dựng xã hội mới - XHCN

Cơ sở kinh tế, chính trị, văn hóa

Dân chủ XHCN

1.2.2. Bản chất của nền dân chủ xã hội chủ nghĩa

- Dân chủ xã hội chủ nghĩa mang bản chất của giai cấp công nhân - giai cấp lao động.
- Dân chủ xã hội chủ nghĩa là nền dân chủ cho đa số (rộng rãi) - quần chúng nhân dân.
- Dân chủ xã hội chủ nghĩa có sự thống nhất giữa tính giai cấp, tính nhân dân và tính dân tộc.

1.2.2. Bản chất của nền dân chủ xã hội chủ nghĩa

- Dân chủ xã hội chủ nghĩa được thực hiện trên mọi lĩnh vực của đời sống xã hội:
  - + Trên lĩnh vực kinh tế
  - + Trên lĩnh vực chính trị
  - + Trên lĩnh vực văn hóa – xã hội

Trên lĩnh vực chính trị

Nhân dân là người làm chủ những quan hệ chính trị, tham gia vào công việc quản lý nhà nước.

Bản chất kinh tế

Nhân dân được đảm bảo quyền làm chủ tư liệu sản xuất chủ yếu, làm chủ quá trình sản xuất kinh doanh và phân phối.

Bản chất văn hóa, tư tưởng

Nhân dân được làm chủ những giá trị văn hoá tinh thần; được nâng cao trình độ văn hoá, có điều kiện để phát triển cá nhân

Dân chủ XHCN là một thành tựu văn hóa

1.1. Nguồn gốc của nhà nước

Nguyên nhân sâu xa của sự xuất hiện nhà nước là do sự phát triển của *lực lượng sản xuất* dẫn đến sự dư thừa tương đối của cải, xuất hiện chế độ tư hữu.

Nguyên nhân trực tiếp dẫn tới sự xuất hiện nhà nước là do *mâu thuẫn giai cấp* trong xã hội gay gắt không thể điều hòa được.

1.2. Bản chất của nhà nước

- *Tổ chức chính trị* của một giai cấp *thống trị về mặt kinh tế* nhằm *bảo vệ* trật tự hiện hành và *đàn áp* sự phản kháng của các giai cấp khác.

1.5. Các kiểu nhà nước trong lịch sử

Kiểu nhà nước là khái niệm dùng để chỉ bộ máy thống trị đó thuộc về giai cấp nào, tồn tại trên cơ sở chế độ kinh tế nào, tương ứng với hình thái kinh tế - xã hội nào.

Nhà nước
chiếm
hữu nô lệ

Nhà nước
phong
kiến

Nhà nước
tư sản

Nhà nước
vô sản

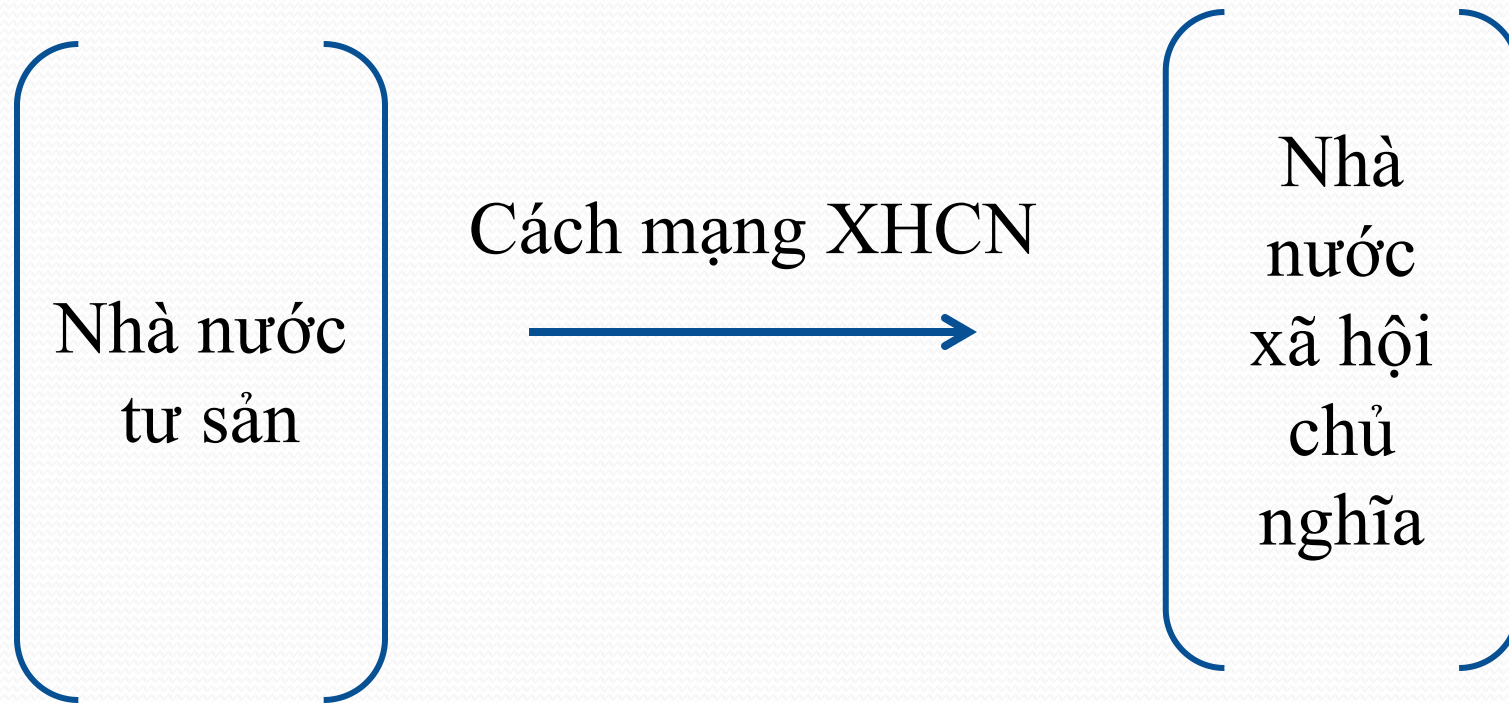
2.1. Khái niệm, bản chất, chức năng của nhà nước xã hội chủ nghĩa

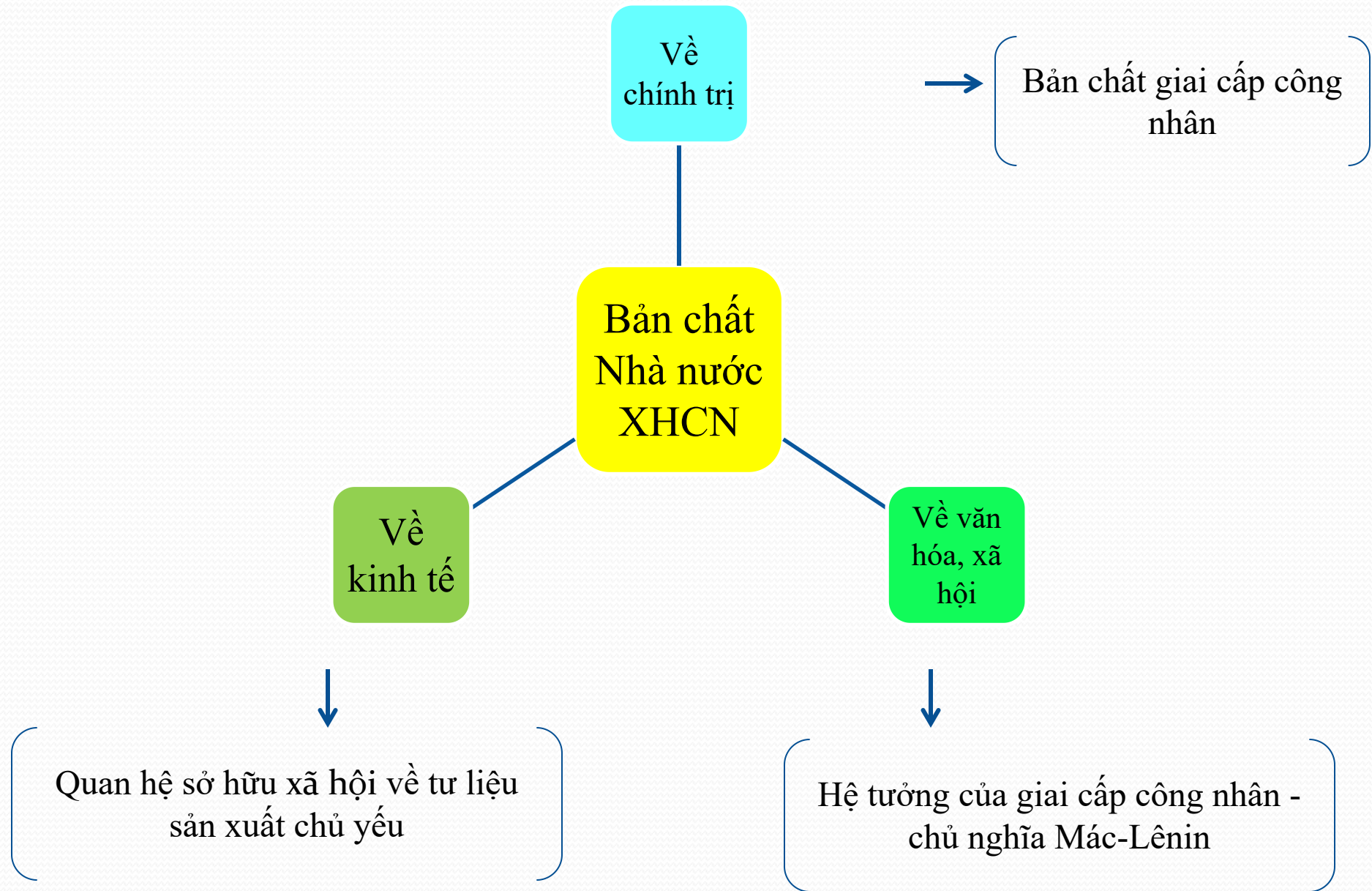
2.1.1. Khái niệm

Nhà nước XHCN là nhà nước mà ở đó, sự thống trị chính trị thuộc về GCCN, do cách mạng XHCN sản sinh ra và có sứ mệnh xây dựng thành công CNXH đưa nhân dân lao động lên địa vị làm chủ trên tất cả các mặt của đời sống xã hội trong một xã hội phát triển cao - xã hội XHCN.

2.1. Sự ra đời, bản chất, chức năng của nhà nước XHCN

2.1. Khái niệm, bản chất, chức năng của nhà nước xã hội chủ nghĩa

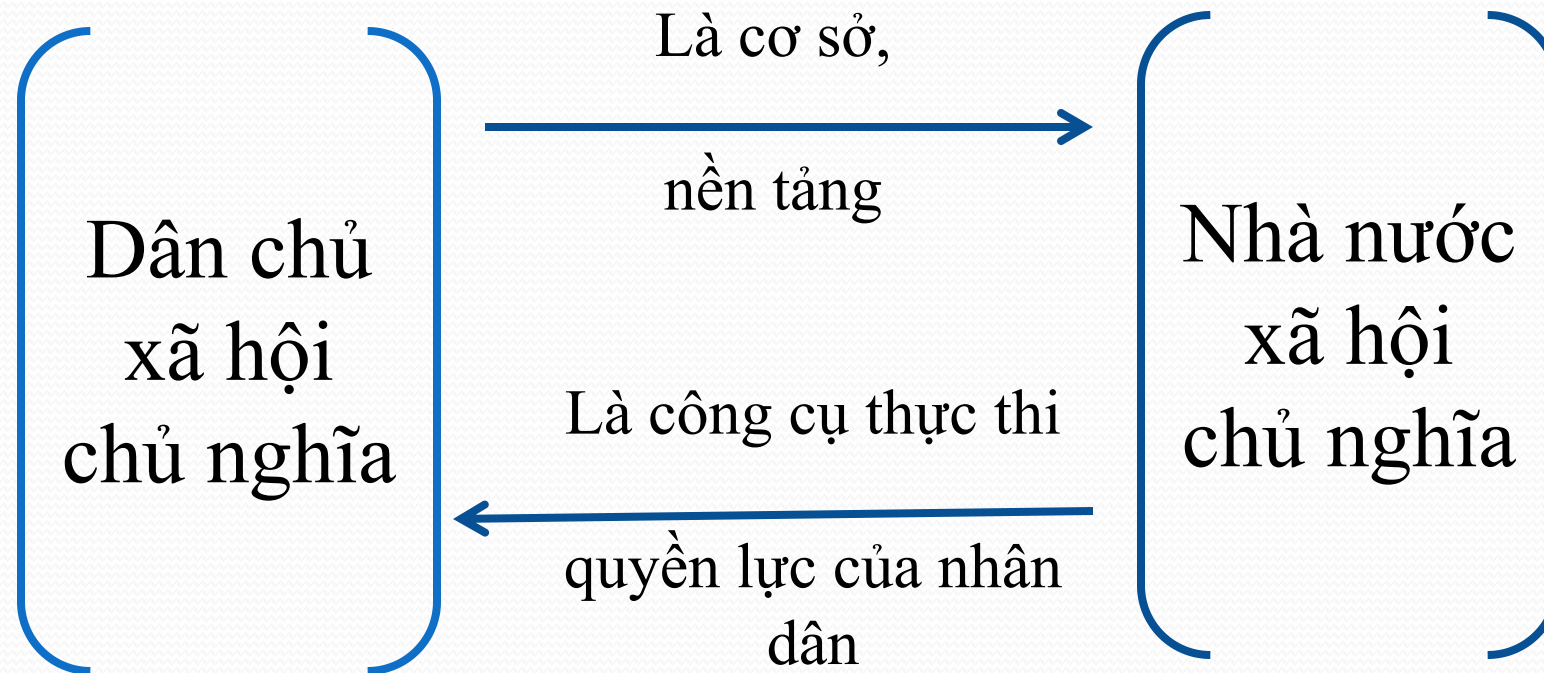
2.1.3. Chức năng của nhà nước xã hội chủ nghĩa

Cải tạo xã hội cũ, xây dựng xã hội mới là nội dung chủ yếu và là mục đích cuối cùng của nhà nước XHCN.

Chức năng bạo lực trấn áp giai cấp bóc lột đã bị lật đổ và những phần tử chống đối để bảo vệ thành quả cách mạng, giữ vững an ninh chính trị, tạo điều kiện thuận lợi cho sự phát triển kinh tế - xã hội.

2.2. Mối quan hệ giữa Dân chủ xã hội chủ nghĩa và Nhà nước xã hội chủ nghĩa

3. Dân chủ xã hội chủ nghĩa và nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam

3.1. Dân chủ xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam

3.1.1. Sự ra đời, phát triển của nền dân chủ XHCN ở Việt Nam

3.1.2. Bản chất của nền dân chủ XHCN ở Việt Nam

3.2. Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam

3.2.1. Quan niệm về nhà nước pháp quyền XHCN

3.2.2. Đặc điểm của nhà nước pháp quyền XHCN

3.3. Phát huy dân chủ xã hội chủ nghĩa, xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam hiện

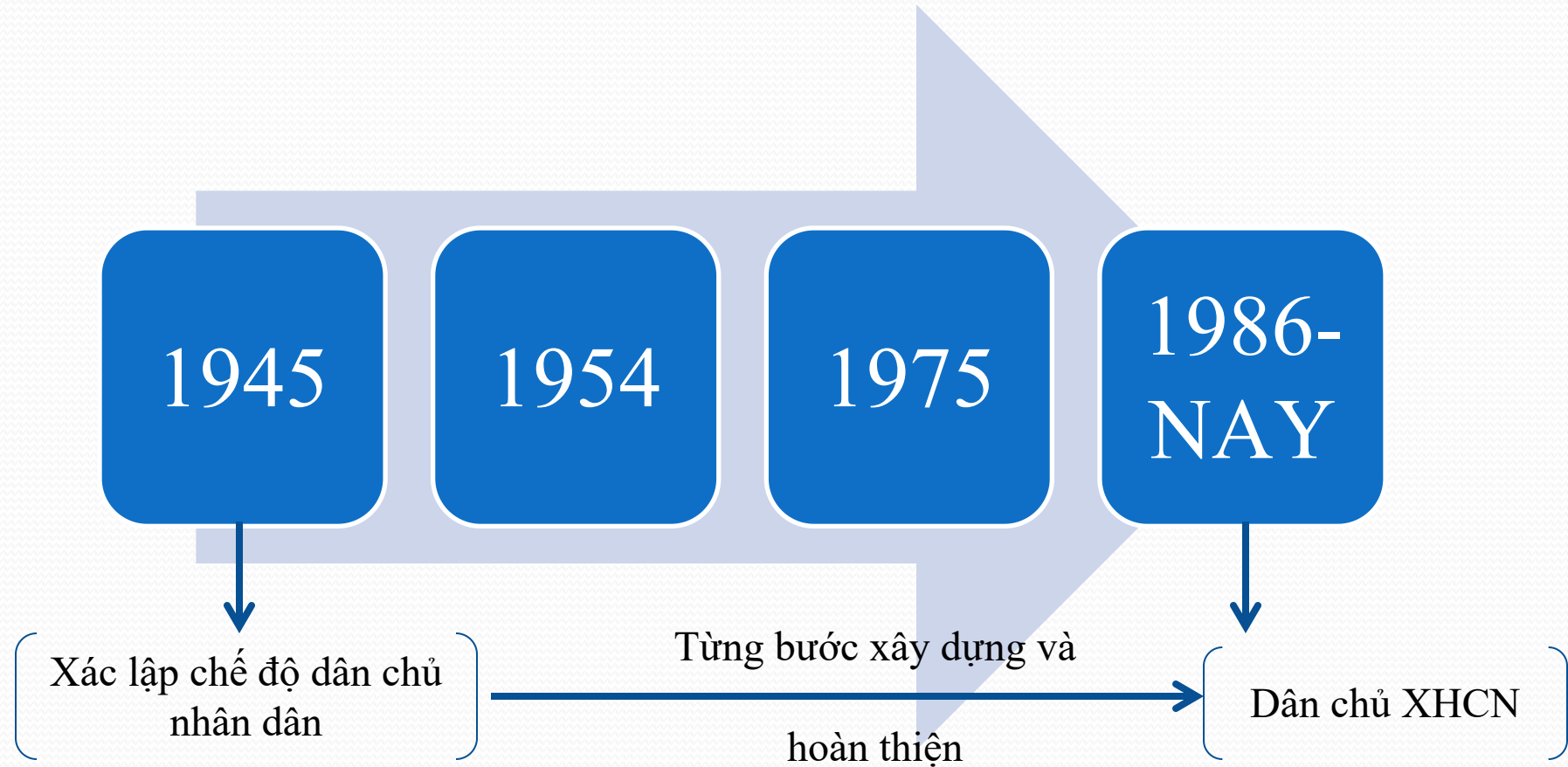
3.3.1. Phát huy dân chủ XHCN ở Việt Nam hiện nay

3.3.2. Tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền XHCN

3.1. Dân chủ xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam

Sự ra đời và phát triển của dân chủ XHCN ở Việt Nam

Bản chất của nền dân chủ xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam

↓
DÂN LÀ GỐC
↓

“Nước ta là nước **dân chủ**.

Bao nhiêu lợi ích đều **vì dân**.

Bao nhiêu quyền hạn đều là **của dân**.

Công cuộc đổi mới, xây dựng là **trách nhiệm của dân**.

Sự nghiệp kháng chiến, kiến quốc là **công việc của dân**.

Chính quyền từ xã đến Chính phủ Trung ương **do dân cử ra**.

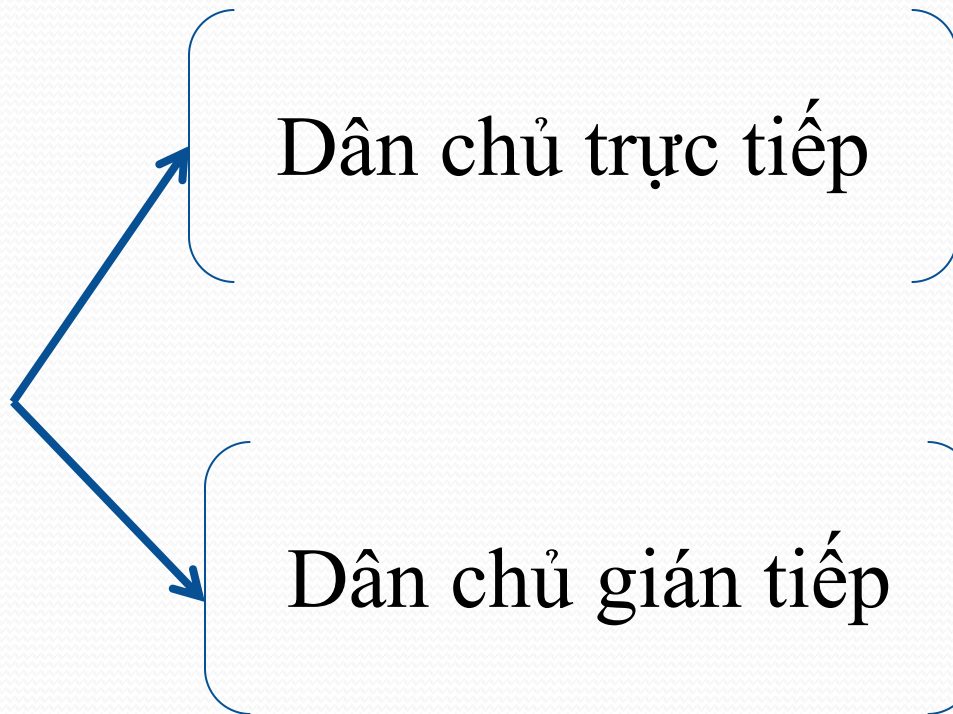
Đoàn thể từ Trung ương đến xã **do dân tổ chức nên**.

Nói tóm lại, quyền hành và lực lượng **đều ở dân**”

CƠ CHẾ

DÂN LÀ GỐC

3.2. Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam

3.2.1. Quan niệm về nhà nước pháp quyền XHCN

- Quan niệm nhà nước pháp quyền:

Nhà nước pháp quyền được hiểu là nhà nước mà ở đó, tất cả mọi công dân đều được giáo dục pháp luật và phải hiểu biết pháp luật, tuân thủ pháp luật, pháp luật đảm bảo tính nghiêm minh; trong hoạt động của các cơ quan nhà nước, phải có sự kiểm soát lẫn nhau, tất cả vì mục tiêu phục vụ nhân dân.

Đặc trưng của nhà nước pháp quyền XHCN ở Việt Nam

Nhà nước của dân, do dân, vì dân.

Nhà nước được tổ chức và hoạt động dựa trên cơ sở của Hiến pháp và pháp luật

Quyền lực nhà nước là thống nhất, có sự phân công rõ ràng, kiểm soát cơ quan lập pháp, hành pháp và tư pháp

Do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo

tôn trọng quyền con người

Hoạt động theo nguyên tắc tập trung dân chủ

3.3. Phát huy dân chủ xã hội chủ nghĩa, xây dựng nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa hiện nay

3.3.1

Phát huy dân chủ xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam hiện nay

3.3.2

Tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam hiện nay

Phát huy dân chủ xã hội chủ nghĩa
ở Việt Nam hiện nay

Xây dựng, hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa

xây dựng, hoàn thiện hệ thống chính trị xã hội chủ nghĩa

xây dựng và từng bước hoàn thiện các hệ thống giám sát, phản biện xã hội

Nâng cao dân trí, văn hóa pháp luật cho toàn thể cán bộ đảng viên, công chức, viên chức, nhân dân...

Tiếp tục xây dựng và hoàn thiện nhà
nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa
Việt Nam

xây dựng Nhà nước pháp quyền xã
hội chủ nghĩa dưới sự lãnh đạo của
Đảng.

cải cách thể chế và phương thức
hoạt động của Nhà nước.

xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức
trong sạch, có năng lực.

đấu tranh phòng, chống tham
nhũng, lãng phí, thực hành tiết
kiệm.